

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Timea Strauss

**TALTECHI MAJANDUSARVESTUSE SUUNA LÕPETANUTE
RAKENDAMINE TÖÖTURUL**

Bakalaureusetöö

Õppekava TABB02/19, peeriala majandusarvestus digiajastul

Juhendaja: Monika Nikitina-Kalamäe, MA

Tallinn 2023

Deklareerin, et olen koostanud lõputöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele selle koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks.

Töö pikkuseks on 6204 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Timea Strauss 11.05.2023

(kuupäev)

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	4
SISSEJUHATUS	5
1. RAAMATUPIDAJA ROLL JA TÖÖANDJATE OOTUSED	7
1.1. Raamatupidaja roll.....	7
1.2. Ootused raamatupidajatele	9
1.3. Õppekavade tutvustus.....	13
2. TÖÖTURULE SISENEMINE JA KOMPETENTSI TASE	15
2.1. Uuringu meetodika ja valimi tutvustus	15
2.2. Uuringu tulemuste analüüs	16
2.2.1. Töökoha leidmine	17
2.2.2. Oskuste ja teadmiste tase	21
2.2.3. Rahulolu eriala valikuga.....	24
2.3. Järeldused ja ettepanekud	25
KOKKUVÕTE	27
SUMMARY	29
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	32
LISAD	35
Lisa 1. TalTechi Ärinduse õppekavad.....	35
Lisa 2. TalTechi Ärinduse õppekava majandusarvestuse suuna õppeainete vastavus tööandjate ootustele.....	36
Lisa 3. TalTech lõputöö küsimustik	38
Lisa 4. Valimi tutvustus.....	43
Lisa 5. Uuringus osalenute tööle asumine	44
Lisa 6. Uuringus osalenute töökoha leidmise viisid	45
Lisa 7. Uuringus osalenute hinnang tööandjate ootustele töökoha leidmisel.....	46
Lisa 8. Uuringus osalenute praegune töökoht	47
Lisa 9. Uuringus osalenute rahulolu tehtud eriala valikuga	48
Lisa 10. Lihtlitsents	50

LÜHIKOKKUVÕTE

Töö pealkiri on „TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanute rakendamine tööturul“.

Bakalaureusetöö eesmärk on selgitada välja, kuidas rakenduvad tööturul TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse suuna vilistlased. Töö aitab mõista, milline kompetents saavutatakse õpingutega TalTechis ning kuhu suundutakse edasi tööle. Samuti antakse ülevaade, millistel alustel on erialasele tööturule sisenetud või millepärast on hoopiski asunud mitteerialasele töökohale. Uuritakse tööl esinenud puudusi ning nende tausta, pakkudes võimalust tulevikus parendusteks õpingukavas.

Bakalaureusetöö eesmärgi saavutamiseks viiakse läbi küsimustik *Google Forms* keskkonnas. Sihtrühmaks on bakalaureuseõppe Ärinduse õppekava majandusarvestuse peeriala vilistlased. Töö raames analüüsitakse 18 vastaja tagasisidet.

Bakalaureusetöö käigus selgus, et tööandjad eelistavad üldoskusi tehnilistele oskustele ning tuntakse huvi heade suhtlusoskustega lõpetajate vastu. Seda oskust hindavad kõrgelt ka vilistlased töökoha leidmisel. Asjaolu, et tööandjad eelistavad töökogemusega töötajaid ning tööotsijatest teisel kohal on raamatupidajad, ei oma mõju TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanutele. Enamasti leitakse töökoht tööportaali kuulutuse kaudu ning keskmiselt võtab see aega 1-3 kuud. Erialavalik tehakse kindla otsusega, kuna 72% vastanutest (13) juba töötasid või asusid peale lõpetamist erialasele töökohale. Õppekava toetab kõrgelt hinnatud kriitilist ja analüütilist mõtlemist, kuid teisalt on ruumi ka parendusteks. Toodi välja õppetaseme mittevastavust ootustele ning soovitati suurendada praktilisust ja erialaste ainete hulka.

Võtmesõnad: majandusarvestus, raamatupidaja roll, tööturule sisenemine, tööandjate ootused, oskuste ja teadmiste tase, TalTech

SISSEJUHATUS

Aeg läheb kiirelt edasi ja iga uus generatsioon erineb eelmisest. Muutuvad väärtushinnangud ja lähenemisviisid. Ajaga peavad kaasas käima nii tööandjad kui ka tööturule sisenejad. Ametikoht ei piirdu kitsalt ainult ametinimetusega kokku käivate vajalike teoreetiliste oskustega, vaid samaväärselt hinnatakse ka näiteks suhtlusoskust ja meeskonnatööd. Antud töö raames tööturule sisenemise võimaluste uurimine ja tööandjate ootuste võrdlemine tegelikkuses hakkama saamisega võimaldab saada kõige värskemad informatsiooni tööturul toimuva kohta.

Vaatluse all on konkreetselt TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse suuna lõpetanud, kuna varem pole seda uuritud, kuid kõrgkooli lõpetamise järel tööturule sisenemine on aktuaalne teema. Arvatakse, et majandusarvestus on pigem ühekülgne ning mitte atraktiivne, kuid tegelikult on see palju enamat. Endaga samal erialal tegutsevate isikute uurimine ning lõputöö raames tulemuste analüüs võib anda nii mõnelegi tulevasele sisseastujale selgema pildi.

Töö autor soovib välja selgitada, millega tegelevad TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse valinud vilistlased. Samuti antakse ülevaade, kuidas leitakse endale töökoht ja kirjeldatakse sealset toimetulekut. Tulevase kasuteguri suurendamiseks on autori huvi saada ka vastavasisulist tagasisidet, mille põhjal oleks võimalik teha parendusi õppekavas.

Uurimisprobleemiks on informatsiooni puudumine TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse lõpetanute hakkamasaamise kohta tööturul peale lõpetamist.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on selgitada välja, kuidas rakenduvad tööturul TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse suuna vilistlased. Uuritakse, milline kompetents saavutatakse õpingutega TalTechis ning kuhu suundutakse edasi tööle. Samuti antakse ülevaade, millistel alustel on erialasele tööturule sisenetud ja analüüsitakse tööl hakkamasaamist. Autor kasutab töö koostamisel kvantitatiivset meetodit.

Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on tööandjate ootused tööturule sisenejatel?
2. Milline kompetents saavutatakse õpingutega TalTechis?
3. Millistel alustel sisenetakse tööturule?
4. Kuhu suunduvad lõpetanud edasi tööle?
5. Kas TalTechi vilistlased vastavad tööandjate ootustele?
6. Kuidas ollakse rahul tehtud valikutega?

Bakalaureusetöö on jaotatud kaheks peatükiks. Esimeses peatükis kirjeldatakse raamatupidaja rolli, seda puuduvat kompetentsi ja antakse ülevaade TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse õppekavadest. Lisaks lahatakse tööturule sisenemisega seonduvat ning tuuakse välja tööandjate ootused uutele töötajatele.

Töö teises peatükis tutvustatakse uuringu metoodikat ning analüüsitakse saadud vastuseid. Tuuakse välja töökoha leidmist puudutavad kogemused ja üleüldine tagasiside erialaga seonduvalt. Võrreldakse oskuste ning teadmiste taset töötaja ja tööandja nurga alt.

Autor tänab bakalaureusetöö juhendamise eest Monika Nikitina-Kalamäed.

1. RAAMATUPIDAJA ROLL JA TÖÖANDJATE OOTUSED

Majandusarvestus ei ole uudne ala ning raamatupidaja amet ei ole kellelegi võõras. Raamatupidamine kujutab endast terve ettevõtte finantsseisundi korrektset esitamist. Raamatupidaja amet hõlmab endas nii tavaliste arvete üle arvepidamist kui ettevõtte tuleviku jaoks tähtsate finantsotsuste tegemises kaasalöömist. Majandusarvestus on lai ala ning raamatupidajate töö on mitmekülgne. Vajalik on hoida kompetentsi ja olla tuttav kehtivate seaduste ja standarditega. Samal ajal tuleb olla koostööaltis ja omada head väljendusoskust, kuna antud ala eeldab ka läbirääkimiste pidamist. Käesolevas peatükis kirjeldatakse raamatupidaja rolli, seda puudutavat kompetentsi, tuuakse välja tööandjate ootused uutele töötajatele ja antakse ülevaade TalTechi majandusarvestuse õppekavadest.

1.1. Raamatupidaja roll

Raamatupidaja ametit peetakse vähepõnevaks ning selles puudub loovus. Eeldatakse, et raamatupidaja roll piirneb vaid kindlate ülesannete täitmisega määratletud kuupäevadel. Arvamuse kallutab ümber Mala ja Chandi uuring, mille tulemustest selgus, et raamatupidajad on kõrgelt hinnatud ning nad toetavad ettevõtte juhte tähtsate otsuste tegemises. Raamatupidaja töö ei tähenda ainult rutiinsete ülesannete täitmist, vaid tänu oma kõrgele kvalifitseeritusele nad toetavad ettevõtte tegevust ja arengut laiemalt. (Ottoson *et al.*, 2016) Raamatupidajad tagavad, et ettevõtte finantstulemustest saab olulise ja objektiivse informatsiooni, mis on aktuaalne ning võrreldav teiste perioodide ja ettevõtetega (Raamatupidamise seadus §4). Selle jaoks tuleb ühe osana iga majandustehing dokumenteerida ja kindlatel kuupäevadel esitada deklaratsioone Eesti Maksu- ja Tolliametis, kuid see on vaid väikene osa kõigist ülesannetest. Ka vanemraamatupidaja, tase 6 kutsestandardis, mis vastab kõrgharidusõppe tasemele, on välja toodud, et lisaks finants- ja maksuarvestusele, tegeletakse kulu- ja eelarvestusega (SA Kutsekoda, 2022). Tuleb olla oma ala spetsialist, et toetada ettevõtte finantspoolt aktsepteeritaval tasemel.

Arenevas maailmas on raamatupidaja roll kiiresti muutumas (Guthrie & Parker, 2016), seeläbi sellises kiirelt arenevas kaasaegses maailmas on kõrgelt haritud raamatupidajad hinnas. Nad

toetavad oma teadmistega juhtkonda mitmetes otsuste tegemistes. Samuti laieneb tasapisi nende vastutusala, mis valmistab neid ette finantsjuhtide rolliks. Selleks on vajalikud täiendavad teadmised, oskused ja kogemused, kuid ka õppekavad ja tökohad omalpoolt toetavad seda. Üleüldiselt on palju vaidlusi raamatupidajate nõutavate kompetentside, isikuomaduste, teadmiste, oskuste ja hariduse üle (Luts, 2016). Raamatupidajate tähtsaimateks omadusteks on täpsus, analüüsivõime, loogiline mõtlemine, ausus, rutiinitaluvus ja õppimisvõime. Samuti hinnatakse raamatupidajate juures tehnoloogia, võõrkeelte ja seaduste tundmist. (Nikitina-Kalamäe & Gurvitsh, 2016) Raamatupidaja saab hakkama tööga multikultuurses keskkonnas ja oskab lisaks riigikeelele vähemalt ühte võõrkeelt. Samuti eeldab nende töö iseseisvust, planeerimisoskust ja teiste juhendamisoskust. (SA Kutsekoda, 2022)

Tehisintellektid ja robotid võtavad palju tööd üle, kuid just see võimaldabki raamatupidajatel vabaneda manuaalsete ülesannete täitmisest. Seda muutust toetab ka vanemraamatupidaja kutsestandard, milles on välja toodud, et raamatupidaja rakendab enda töös kõikvõimalikke tarkvara võimalusi (SA Kutsekoda, 2022). Raamatupidajatel on vajalikud teadmised automatiseerimise elluviimiseks ja arenduse toetuseks. Nad mõistavad, kas tarkvara kajastab tehingud korrektselt vastavalt arvestuspõhimõtetele ning seadustele (SA Kutsekoda, 2022). Tarkvaraarendajad ei tunne seaduseid ega majandusarvestust puudutavaid standardeid. Nende omavahelise koostöö sujumist toetab raamatupidajate oskus probleeme lahendada, teha meeskonnatööd ja pidada läbirääkimisi. Tänu digitaliseerimisele jääb raamatupidajatel rohkem aega ülesannetele, mis loovad lisandväärtust ettevõttele ning nad saavad panustada kohtades, kus neid tegelikult enim vajatakse. (Kask, 2021)

Raamatupidajatel eeldatakse ettevõtte finantstulemuste tõest ja ausat esitlust (Tetsov *et al.*, 2021). Ettevõtte finantstulemus on nähtav majandusaasta aruandest kõigile soovijatele, kuna see on avalikkusele kättesaadav. Oma ala spetsialistid võimaldavad tänu korrektsele raamatupidamisele saada ülevaade ettevõtte finantsseisundist, majandustegevusest ja maksevõimest. (Kirsipuu, 2015)

Raamatupidajad on andekad, erinevate oskuste ja omadustega ning suure teadmistepagasiga, mida hoitakse värskena. Majandusarvestuses ei saa tegutseda aegunud teadmiste ja arusaamadega, vaid tuleb pidevalt muutuvaga kursis olla. Enda erialasi teadmisi täiendatakse pidevalt ja hoitakse end kursis hetkel kehtivate õigusaktidega (SA Kutsekoda, 2022). Raamatupidajad on pidevalt arenevad ja koos tehnoloogia arenguga muutuvad nende tökohustused ja vastutusosalad veelgi.

Nooremal generatsioonil aitavad muutustega kohanemisele kaasa töökohtades enim kasutusele võetavad uued lähenemisviisid ning teistsugused organisatsioonilised hierarhiad. Samuti reisivad väga palju ja vahetusõpilased nii koolides kui ülikoolides muutuvad järjest igapäevasemaks, mis omakorda laiendab silmaringi ja arendab suhtlus- ja võõrkeelteoskust.

Järgnevas alapeatükis uuritakse tööandjate ootuseid tööturule sisenejatele. Tuuakse välja omadused ja oskused, mida tööandjad hindavad ja leitakse, millised neist on lõpetajatel saavutatud ning milliseid tuleks rohkem arendada.

1.2. Ootused raamatupidajatele

Raamatupidajatele oodatakse nii kõrgetasemelisi teadmisi, et tagada ettevõtte õiglane finantstulemus, kui ka häid suhtlusoskusi, et pidada läbirääkimisi ja teha koostööd. Eeldatakse arenemisvõimet, pingetaluvust, loogilist mõtlemist ja tarkvaradega toimetulekut. Hinnatakse tehnilisi oskusi, teadmisi raamatupidamise põhimõtetest ja üldiseid oskusi, millest viimast peetakse väga tähtsaks, et saavutada edasises karjääris edu. Bui ja Porteri (2010) uurimuse põhjal leiti, et ettevõtted hindavad tehnilisi oskusi küll kõrgelt, kuid sellest veel enam tunnevad nad huvi heade suhtlusoskustega lõpetajate vastu. Tööandjate ootuste uuringud on isegi näidanud, et tööandjad eelistavad üldoskusi tehnilistele oskustele. (Botes, 2009; Jackling & de Lange, 2009, viidates Low *et al.*, 2016) Raamatupidajate suhtlemisoskust peetakse väga tähtsaks, kuid paljude uuringute põhjal on endiselt arusaam, et raamatupidajad on halvad suhtlejad (Lin *et al.*, 2010; Maubane & van Rheede van Oudtshoorn, 2011; Witherspoon, 2010, viidates Siriwardane & Durden, 2014).

Mitmed autorid väidavad, et lõhet tööandjate ootuste ja lõpetanute poolt pakutava vahel süvendab raamatupidamise lõpetajate üldiste ehk mittetehniliste oskuste puudumine (Botes, 2009; Bui & Porter, 2010; Grant Thornton, 2010; Kavanagh & Drennan, 2008, viidates Low *et al.*, 2016). Oluliseimateks nende hulgas peetakse meeskonnatööd, enesejuhtimis- ja suhtlemisoskust (Low *et al.*, 2016), aga tööandjatele tekitab muret tööturule pürgijate puudujääk neis oskustes (Yu *et al.*, 2013). Ka Iirimaa läbi viidud uuringu, raamatupidamises hinnatud omaduste ja oskuste kohta, põhjal jõuti järeldusele, et raamatupidajate puhul hinnatakse enim suhtlemisoskust ja ettevõtlikkust, kuid üliõpilastel ei ole just neid oskusi piisavalt (O'Shea, 2017). Austraalias läbi viidud uuringus, kus osalesid raamatupidamisvaldkonna tööandjad, peeti samuti peamiseks

vajalikeks oskusteks meeskonnatööd, suhtlusoskust ja enesejuhtimist. Enim hinnati kirjalikku suhtlusoskust ja aruandlusoskust, millest viimane on tööandjate arvates lõpetajatel saavutatud. Samuti leitakse, et lõpetanud omavad häid tehnilisi oskusi, kuid arenemisruumi on raamatupidamistarkvarade tundmises. Ka Austraalia tööandjate seas läbi viidud uuringu tulemustest selgus, et raamatupidamistarkvaradega ei olda nii tuttavad, kui tööandjad sooviksid. Albrecht (2002) toob samuti välja, et raamatupidajate puhul on olulised kriitiline ja analüütiline mõtlemine, tehnoloogia, meeskonnatöö ning suhtlusoskus. (Sithole, 2017)

Lõpetanute konkurentsivõimet tööturul mõjutab asjaolu, et ülikoolist omandatud oskused ja tööandjate nõutavad oskused ei ühti (Osmani *et al.*, 2015). Tööandjad tahavad, et lõpetajad näitaksid üles tööalaseid oskusi lisaks tehnilistele teadmistele (Harvey, 2000, viidates Clarke, 2017). Rahvusvaheline Raamatupidajate Föderatsioon (IFAC) leiab, et praeguses muutuv keskkonnas on välja kujunemas uut sorti raamatupidamisspetsialistid. Lisaks tehnilistele oskustele ja ametialastele oskustele hinnatakse oskusi nagu suhtlemine, meeskonnatöö, juhtimine, analüüs ja probleemide lahendamine. (Low *et al.*, 2016) Lisaks eelnevalt mainitud oskustele on tähtis, et lõpetanul endal oleks soov tööd leida ning ta oleks valmis õppima (Cavanagh *et al.*, 2015). Stone ja Lightbody (2012) toovad välja, et üliõpilastel tuleks arendada ka kuulamisoskust (Prokofieva, 2013). Tööandjate ja lõpetajate seas läbi viidud uuringus toovad lõpetajad vastukaaluks välja asjaolu, et nende raamatupidamise õpingute raames ei pakutud piisavalt üldoskusi, mida kahjuks tööandjad kõrgelt hindavad (Osmani *et al.*, 2015).

Karjäärivalik on äärmiselt oluline otsus, kuna see mõjutab tulevikku. Uuringud on näidanud, et karjäärivaliku otsust mõjutavad enim ala jätkusuutlikkus, töökohtade saadavus ja võimalused edasiseks arenguks antud alal. (Koech *et al.*, 2016) Üldjuhul tähendab pärast ülikooli lõpetamist tööle asumine karjääri algust. Sealt saadud kogemused mõjutavad tööga rahulolu ja arusaamu edasises karjääris. Samuti mõjutab inimeste hoiakut ajaperiood, mil tööturule sisenetakse ning milline on nende esimene kogemus karjääri algul. Näiteks majanduslanguse ajal tööturule sisenejad väärtustavad tänulikkuse tõttu enda tööd ja rahulolu sellega enam. (Bianchi, 2013)

Vanemaealiste peamine probleem on tööturul püsimine ja konkurentsivõime säilitamine, kuid noortel tuleb kõigepealt hakkama saada tööturule sisenemisega (Krusell, 2014, lk 95). Tööandjad eelistavad töökogemusega töötajaid, kuid ülikoolilõpetanud siirduvad alles oma esimesele töökohale (Sarv, 2021). Peale lõpetamist on lõpetajatel raskusi erialase töö leidmisega. Lõpetanud peavad vastama tööandjate ootustele ning ülikoolist tööturule sisenemiseks peavad nad selgesti

eristuma teistest lõpetanutest, kes samuti tööturule sisenevad. Lõpetanute rohkuse tõttu tööturul tuleb vastu võtta töökoht, mis ei vasta lõpetaja kvalifikatsioonile või veelgi enam ei eelda kõrgharidust. Ka Morley (2001) toob välja asjaolu, et lõpetanute suure osakaalu tõttu võtab esimese töökoha leidmine kauem aega ning paljudel tuleb vastu võtta pakkumine, mis ei nõua kõrgharidust. (Clarke, 2017)

Viimase kahekümne aasta jooksul ei ole muutusi tööturule sisenemises ja karjääri alustavatel inimestel võtab see endiselt üldjuhul aega. Koolilõpetajatel on järjest raskem leida endale töökohta ning tuleb aktsepteerida madalapalgalisem koht. Võrreldes kõrgkoolilõpetajaid ja neid, kellel kõrgharidus üldsegi puudub, siis on viimastel tööturul veelgi keerulisem. Kõrgharidust peetakse alustalaks, et tulevikus saada hakkama kõrget kvalifikatsiooni nõutavate töödega. (Abel *et al.*, 2014) Haridus on üks peamisi omadusi, mis värbamise algprotsessis määrab edasise, kuna hariduse omamise või puudumise järgi sorteeritakse kandidaadid paljudel juhtudel juba esimeses etapis (Saar *et al.*, 2014). Kuid tööle saamiseks ei piisa ainult omandatud teadmistest ning saadud kraadist (Piróg, 2016; Scurry & Blenkinsopp, 2011, viidates Clarke, 2017). Tööandjatel on nägemus sobivaimast töötajast, kes on andekas, loov ja täis potentsiaali, kuid neid omadusi ei saa õppekava läbides õppida (Costea *et al.*, 2012, viidates Clarke, 2017.). Koolilõpetajatele on pandud peale suur surve, kuna neilt oodatakse parimat. Eeldatakse kõrget tulemuslikkust ja pidevat arengut, kuid neid omadusi ei arendata paljudes ülikoolides. Soovitakse, et kraadiga omandatud teadmisi osatakse rakendada uues võtmes töökohal, et tulla toime keerukamate ülesannetega. (Clarke, 2017.) Tööturule sisenemine sõltub otsija enda hoiakust, oskustest ja teadmistest ning kuidas nad end tööandjatele presenteerivad (Hillage & Pollard, 1998, viidates Clarke, 2017).

Praktikakogemus aitab üliõpilastel valmistuda tööturule sisenemiseks (Cavanagh *et al.*, 2015). Manny Fernandez pooldab praktikakogemust, kuna läbi selle saavad üliõpilased tuttavaks ettevõtte endaga ja selle kultuuriga. On leitud, et praktikakogemusega töötajaid edutatakse tõenäolisemalt kui töötajaid, kellel see puudub. (Yu *et al.*, 2013) Ennem lõpetamist saadud töökogemus toetab üleminekut õppimiselt töötamisele (McLennan & Keating, 2008, viidates Clarke, 2017). Edukas praktikaläbimine garanteerib üle pooltel juhtudel samas ettevõttes töö jätkamise (Collins, 2002).

Hanna-Liisa Sarve koostatud lõputöö raames läbiviidud uuringu tulemusena selgus, et tööotsijatest on teisel kohal raamatupidajad. Praeguses digitaalses maailmas leitakse peamiselt töötajaid sotsiaalmeedias postitatud kuulutuste või mõne tööportaali kaudu. Tiheneva konkurentsi tõttu tuleb üha enam vaeva näha, et tööd leida. Lisaks eelnevalt mainitud kohtadele võib tööd leida ka

ajalehe kuulutustest või töömessidelt ning palju aitavad kaasa tööotsingutele ka tuttavad ja perekond. (Sarv, 2021)

Kõrghariduse õppekavad peaksid olema ülesehitatud vastavalt turu ja tööandjate ootustele (Osmani *et al.*, 2015). Tajutav lõhe on oskuste ja omaduste vahel, mida raamatupidamise lõpetajad ülikoolist omandavad, ning oskuste ja omaduste vahel, mida nende lõpetajate tööandjad eeldavad ja/või nõuavad (Botes, 2009; Garner & Smith, 2010; Low *et al.*, 2013; Marshall *et al.*, 2009, viidates Low *et al.*, 2016). Ettevõtted leiavad, et tööle tulijate puhul tuleb näha vaeva, et neid muuta efektiivseteks töötajateks. Seetõttu võiksid ettevõtted ja ülikoolid teha koostööd, mille alusel saaks teha parendusi õppekavades. See valmistaks üliõpilasi ette tööle suundumiseks ja tööandjate ootustele vastamiseks. (Yu *et al.*, 2013) Ülikoolide ja tööandjate koostöö tulemusena saaks parandada tööturule sisenejate konkurentsivõimet. Tran (2015) teeb ettepaneku, et kõik sidusrühmad, sealhulgas ülikoolid, koolilõpetajad, tööandjad ja hariduspoliitika kujundajad, peaksid tegema koostööd, et luua vastastikust mõistmist, teha koostööd ja edendada lõpetajate tööalase konkurentsivõime arengut. (Osmani *et al.*, 2015) Õnneks on majandusarvestuse lõpetanute edasine hakkamasaamine ülikoolidele tähtis ja õppekavasid täiustatakse pidevalt (Sithole, 2017).

Antud alapeatükist tulid välja järgmised tööandjate ootused tööturule sisenejatel:

- tehniliste oskuste omamine;
- teadmised raamatupidamise põhimõtetest;
- suhtlusoskus;
- meeskonnatöö;
- aruandlus- ja juhtimisoskus;
- kriitilise ja analüütilise mõtlemise olemasolu;
- probleemide lahendamise oskus;
- õppimisvõime;
- kuulamisoskus;
- praktikakogemuse olemasolu.

Järgnevas alapeatükis uuritakse TalTechi majandusarvestuse suuna õppekavas olevate õppeainete õpiväljundeid ning tuuakse välja, millistes neist on täidetud tööandjate ootused.

1.3. Õppekavade tutvustus

Järgnevas uuritakse, milline kompetents saavutatakse õpingutega TalTechis ning kuidas see vastab tööandjate ootustele. Täpsemalt analüüsitakse õppeainete eesmärke ja õpiväljundeid ning vastandatakse neid tööandjate poolt oodatavatele omadustele ja oskustele. Vaadeldud õppekavade allikad on leitavad lisas 1. Täpsemalt on vaatluse all bakalaureuseõppe õppekavad TABB02/17 ja TABB02/19 ning uuritakse neis olevaid kohustuslikke õppeaineid. Kahe õppekava õppeained on kõrvutatud tabelis 1.

Tabel 1. TalTechi Ärinduse õppekavade majandusarvestuse suuna õppeained moodulite kaupa

Õppekava	Majandusarvestuse suuna õppeained	
	TABB02/17	TABB02/19
Üldõppe moodul	Andmetöötlus	Andmetöötlus
	Ergonoomika ja tervis	Töökeskkond ja ergonoomika
	Maksundus	
	Rahvusvaheline äritegevus	
	Ärietiika	
	Ärisuhtlus inglise keeles	
Majandusteooria moodul	Majandusmatemaatika	Majandusmatemaatika
	Statistika	Statistika
	Mikroökonomika I	Mikroökonomika I
	Makroökonomika I	Makroökonomika I
	Keskkonna ja säästva arengu ökonomika	Keskkonna ja säästva arengu ökonomika
	Raha, finantsinstitutsioonid ja turud	
Ärinduse põhikompetentsid	Finantsarvestuse alused	Finantsarvestuse alused
	Rahanduse alused	Rahanduse alused
	Ettevõtluse alused	Ettevõtluse alused
	Ärilogistika ja varude juhtimine	Ärilogistika ja varude juhtimine
	Turundus	Turundus
	Äriuuringute alused	Äriuuringute alused
	Juhtimine	Juhtimine ja eestvedamine
	Lepingu- ja ühinguõigus	Äriõiguse alused
		Rahvusvaheline äri ja eetika
Majandusarvestuse moodul	Finantsarvestuse keskkursus I	Finantsarvestuse keskkursus I
	Finantsarvestuse keskkursus II	Finantsarvestuse keskkursus II
	Juhtimisarvestus	Juhtimisarvestus
	Tööpraktika	Tööpraktika
	Kuluarvestus	Maksundus
		Äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid
		Ärianalüütika alused

Allikas: Autori koostatud lisas 1 toodud andmete alusel.

Eelnevast tabelist on näha, et õppekavad ei ole väga erinevad. Esineb õppeainete nimemuutusi ja moodulis paiknemist. Maksundus on liikunud üldõppe moodulist majandusarvestuse moodulisse. Kui TABB02/17 õppekavas olid eraldi ainetena rahvusvaheline äritegevus ja ärieetika, siis TABB02/19 õppekavas on see ühendatud üheks aineks nimega rahvusvaheline äri ja eetika. Nime on kohandatud kolmel õppeainel, mis esitatud tabelis on tähistatud pruuni värviga, kuid nende sisu on jäänud samaks. Uuemas õppekava versioonis ei ole enam kohustuslike õppeainete hulgas ärisuhtlust inglise keeles, kuluarvestust ning õppeainet raha, finantsinstitutsioonid ja turud. Viimati mainitud õppeained on tähistatud tabelis 1 punase värviga. Lisandunud on kaks õppeainet, milleks on äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid ning ärianalüütika alused. Õppeained on lisatud majandusarvestuse moodulisse, mis tähendab, et need on Ärinduse õppekavas spetsialiseerumisega majandusarvestusele.

Majandusarvestuse suuna õppeaineid on analüüsitud lõputöö lisas 2 väljatoodud tabelites. Eelmises alapeatükis välja toodud tööandjate ootuseid silmas pidades uuris autor kõikide õppeainete eesmärgid ja õpiväljundeid. Kui õpiväljundi kirjelduses oli märgitud antud oskuse või omaduse kohta, siis on see lisas 2 väljatoodud tabelites tähistatud sümboliga x. Selgelt tuleb välja, et enim arendavad õppeained kriitilist ja analüütilist mõtlemist ning sellele järgneb aruandluse ja juhtimisoskuse arendamine. Ainsana kõiki omadusi ja oskusi arendab tööpraktika.

Töö järgmises peatükis analüüsitakse lõputöö raames vilistlaste seas läbi viidud küsitluse tulemusi. Uuritakse, kuidas on sisenetud tööturule ning millised õpingutest omandatud oskused on enim kaasa aidanud tööl hakkamasaamisel.

2. TÖÖTURULE SISENEMINE JA KOMPETENTSI TASE

Käesolevas peatükis analüüsitakse TalTechi vilistlaste tööturule sisenemist ja kompetentsi taset, mis saavutati õpingutega. Täpsemalt on vaatluse all Ärinduse bakalaureuseõppe õppekavade TABB02/17 ja TABB02/19 majandusarvestuse suuna lõpetanud. Järgnevates alapeatükkides tutvustatakse metoodikat ja valimit ning tuuakse välja tulemused ja analüüs lõputöö raames püstitatud uurimusküsimustele. Töö eesmärgiks on selgitada välja, kuidas rakenduvad tööturul TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse suuna vilistlased.

2.1. Uuringu metoodika ja valimi tutvustus

Töö koostamisel kasutati kvantitatiivset meetodit ja andmete kogumiseks koostati küsimustik (lisa 3), mis koosnes enamuses nii valikvastustega küsimustest kui ka eeldas variantide hindamist skaalal 1-5. Küsimustikus esines lisaks eelnevale mainitule 4 avatud küsimust, millest kolmele ei olnud kohustuslik vastata. Kogu küsimustik koosnes 28st küsimusest, millest kohustuslikud olid 24. Küsimused olid loodud põhinedes allikatele, et seal välja toodud informatsioonile tagasisidet saada. Oli ka küsimusi, mis uurisid vaid vastajate enda kogemusi, et toetada lõputöö eesmärgi saavutamist. Küsimused olid järjestatud kronoloogiliselt. Uuriti vastajate poolt lõpetatud õppekava puudutavat infot, õpingute lõpetamise järel tööle asumist, töökoha leidmist mõjutavaid tegureid ja seejärel praegust töökohta puudutavat.

Küsimustik oli suunatud TalTechi Ärinduse õppekava majandusarvestuse peeriala lõpetanutele. Täpsemalt olid vaatluse all bakalaureuseõppe õppekavade TABB02/17 ja TABB02/19 vilistlased. Eelmainitud õppekavade majandusarvestuse suuna lõpetanuid on kokku 45 inimest. Antud arv toetub majandusarvestuse eriala lõpetanute arvu päringu tulemusele Ärinduse õppekava õppekonsultandilt.

Uuringu tarbeks koostati küsimustik elektroonses keskkonnas *Google Forms* ning valimiga kontakteerumiseks oli planeeritud kasutada õppekonsultandi abi. Kahjuks käesolevast aastast ilma lõpetanute eelneva nõusolekuta neile küsimustiku saatmine õppekonsultandi kaudu rikuks antud

isikute andmete kasutamist. Seepeale jagas õppekonsultant töö autorile valimisse kuuluvate vilistlaste lõputööde pealkirjad, mille järgi sai autor TalTechi Raamatukogu Digikogust leida vastavate isikute nimed. Valimisse kuuluvate isikute kindlakstegemise järel kontakteerus autor nendega läbi sotsiaalmeediakanali *Facebook*. Küsimustik edastati vastajatele 15. aprillil ning uute vastajate mittelisandumise järel suleti 26. aprillil. Tulemused imporditi *Google Forms* keskkonnast programmi *Excel*, kus jätkati nende andmete analüüsi.

Küsimustikule vastas 18 vilistlast, mis teeb kogu valimist vastajate määraks 40%. Vastanutest 94% kuulus vanusegruppi kuni 25-aastased, vaid üks vastanu oli vanusegrupist 26-30 aastat (lisa 4).

Kui õpingud on veninud pikemaks nominaalajast, siis on üliõpilasel võimalus jätkata õpinguid järgmisel uuel kehtival õppekava versioonil. Antud uuringus vaadeldi kahte viimast Ärinduse õppekava ja vaid 11% vastajatest (2) on alustanud varasemal õppekaval ning seejärel lõpetanud hilisema õppekava versiooni. Vastanutest 88% on lõpetanud sama õppekava versiooni, mille nad on alustanud (tabel 2).

Tabel 2. Uuringus osalenute läbitud õppekava versioonid

Alustatud õppekava	Lõpetatud õppekava	Vastanute arv	Vastanute osakaal
TABB02/17	TABB02/17	8	44%
TABB02/17	TABB02/19	2	11%
TABB02/19	TABB02/19	8	44%
Kokku		18	100%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Autor soovib täheldada, et vastajate vähesuse tõttu ei saa analüüsi tulemustest teha põhjanevaid järeldusi, mida on võimalik üldistada kõigile TalTechi bakalaureuseõppe majandusarvestuse suuna lõpetanutele. Samas tulemuste usaldusväärsust toetab asjaolu, et antud eriala lõpetanute arv ei ole suur ning enda tagasiside andsid pea pooled vilistlased.

2.2. Uuringu tulemuste analüüs

Järgnevates alapeatükkides analüüsitakse uuringu küsimustikule saadud vastuseid, et saada vastused järgnevatele lõputöö eesmärgi saavutamiseks püstitatud uurimisküsimustele:

- Millistel alustel sisenetakse tööturule?

- Kuhu suunduvad lõpetanud edasi tööle?
- Kas TalTechi vilistlased vastavad tööandjate ootustele?
- Kuidas ollakse rahul tehtud valikutega?

2.2.1. Töökoha leidmine

Paljud inimesed suunduvad oma esimesele töökohale alles peale õpingute lõpetamist. Ei ole just kerge suunduda tööturule ja seal konkureerida ilma varasema töökogemuseta. Äsja õpingud lõpetanud üliõpilased seisavad silmitsi antud olukorraga ning peavad astuma esimese sammu oma karjääri ülesehitamise suunas. Võiks arvata, et ülikooli õppekavas olev praktika läbimise kohustus on lõpetanutel ainus erialane töökogemus enne lõpetamist, kuid läbiviidud uuringu tulemustest selgus hoopiski, et juba 28% vastanutest (5) töötasid erialasel tööel enne lõpetamist. Tabelist 3 on näha, et 72% juba töötasid või asusid peale õpingute lõpetamist erialasele töökohale tööle. See on hea tulemus, mille puhul võib järeldada, et õpinguid on alustanud isikud, kes on oma eriala valikus olnud kindlad ning ülikool on omaltpoolt pakkunud kvaliteetset haridust, mis toetab tööturule sisenemist. 28% vastanutest (5) asus tööle teisele erialale ning antud otsuse taustale püütakse samuti järgnevas tulemuste analüüsis vastus leida.

Tabel 3. TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanute asumine erialasele tööle peale lõpetamist

Erialasele tööle asumine	Vastanute arv	Vastanute osakaal
Jah	8	44%
Juba töötab erialasel töökohal	5	28%
Asus teisel erialal tööle	5	28%
Kokku	18	100%

Allikas: Autori uuringu tulemused

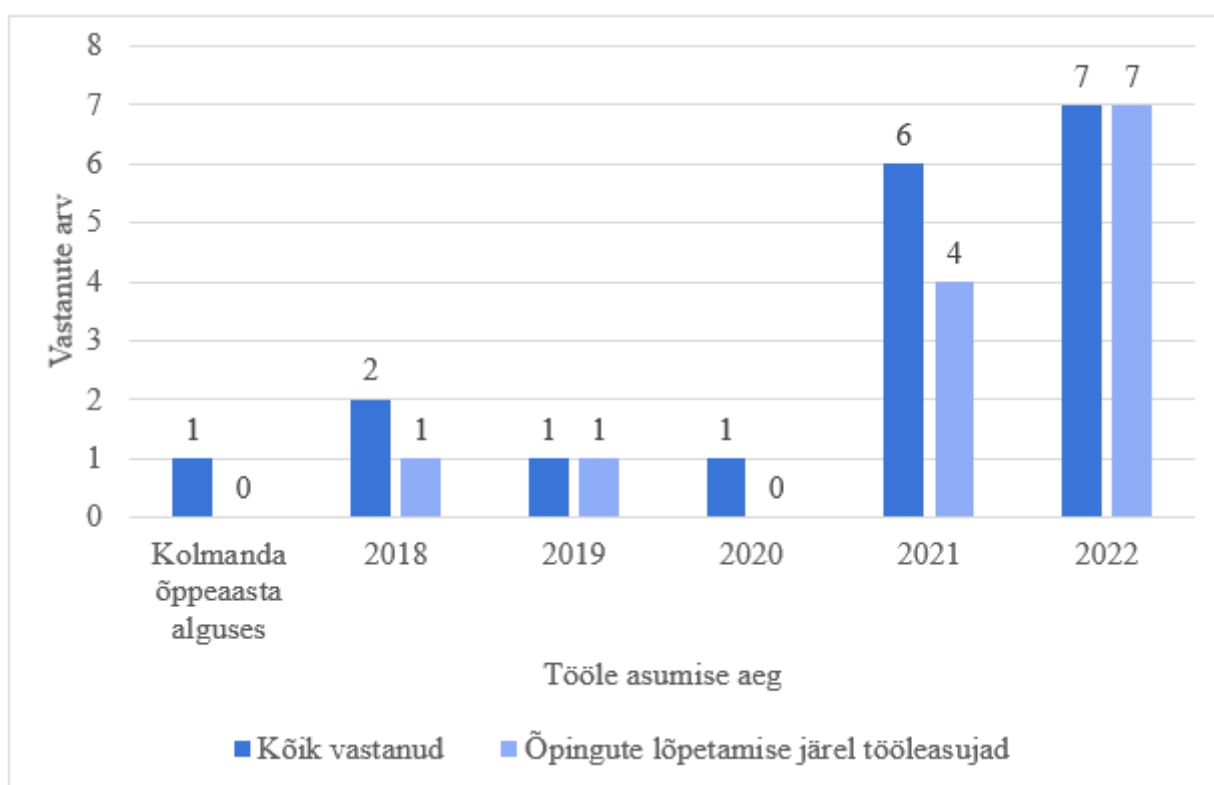
Järgnevalt käsitletakse samu näitajaid ka õppekavade raames. Tabelist 4 tuleb välja, et õppekava TABB02/19 puhul juba töötasid või asusid erialasele töökohale rohkem lõpetanuid kui TABB02/17 korral. Kui TABB02/17 õppekava vilistlastest on seotud erialase tööga 62,5% sama eriala lõpetanutest, siis TABB02/19 lõpetajate puhul on see näitaja lausa 80%. Sellest võib järeldada, et õppekava muutmisel on tehtud õigeid otsuseid ning uuem versioon toetab rohkem erialasele tööle suundumist.

Tabel 4. TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanute asumine erialasele tööle peale lõpetamist

Lõpetatud õppekava / tööle asumine	TABB02/17 vastanute arv	TABB02/17 vastanute osakaal	TABB02/19 vastanute arv	TABB02/19 vastanute osakaal
Jah	2	25,0%	6	60%
Juba töötab erialasel töökohal	3	37,5%	2	20%
Asus teisel erialal tööle	3	37,5%	2	20%
Kokku	8	100,0%	10	100%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Samuti tuleb välja, et tööle asumise aeg ei ole vilistlastele mõju avaldanud, kuna tööle on asunud igal aastal vahemikus 2018 kuni 2022. Järgneval joonisel (vt Joonis 1) on esitatud vilistlaste tööle asumise aeg.

Joonis 1. Vastanute tööle asumise aeg

Allikas: Autori koostatud lisa 5 andmete baasil.

Tumesinisega on tähistatud kõigi uuringus osalenud vilistlaste vastused. Helesinisega on välja toodud vilistlaste vastused, kes asusid esmakordselt tööle peale õpingute lõpetamist. Kui võiks arvata, et koroonakriisi 2020 ja 2021 aastatel oli raskem tööd leida, siis 39% vastanutest (7) asusid

edukalt sellel ajavahemikul tööle. Sama palju vastanuid asusid tööle 2022. aastal. Aastatel 2021 ja 2022 on tööle asujaid kokku 13 kõigest 18st vastanust. Esimesed sisseastujad TABB02/17 õppekavale 2017. aastal lõpetasid nominaalkoormusega õppides õpingud 2020. aastal. Võiks eeldada, et seejärel asutakse tööle, kuid tulemustest on näha, et ainult 1 vastanu asus 2020. aastal tööle. Siinkohal on hea võrrelda kõigi vastanute vastuseid nendega, kes asusid tööle alles õpingute järel. Kuna töö leidmisele ei kulu lõpetajatel rohkem aega kui 6 kuud (tabel 6), siis võib järeldada, et 2020. aastal ei lõpetanud ükski vastaja. Peale õpingute lõpetamist asus aastal 2021. tööle 4 vilistlast ning 2022. aastal 7 vilistlast.

Kuna tabelis 3 tuli välja, et 28% kõigest vastanutest (5) ei asunud peale ülikooli lõpetamist erialasele tööle, siis uuritakse lähemalt selle põhjuseid ning püütakse leida võimalusi selle näitaja vähendamiseks. Sidudes eriala valikuga rahulolematuse ja erialasele tööle mittesuundumise, siis viiest vastajast üks tõi erialasele tööle mittesuundumise põhjuseks asjaolu, et erialase töö leidmisega oli raskusi (lisa 5). Tihedas konkurentsisis läbilöömiseks võiks eeltööd teha koolipraktikat läbides. Luues kontakte ja täites praktikakohas ettenähtud ülesandeid vastavalt ootustele paneb praktikanti tööandjale silma paistma. Olenevalt ettevõtte võimalustest tagab see omakorda edasise pakkumise antud kohas ametlikult tööd jätkata. Antud arvamuse kallutavad uuringu tulemused ümber. Vastanutest ainult 2 leidsid töökoha tänu koolipraktikale (tabel 5).

Tabel 5. TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanute töökoha leidmise viisid

Töökoha leidmise viis	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Tööportaali kuulutuse kaudu	11	52%
Tutvuste kaudu	5	24%
Sotsiaalmeedia kuulutuse kaudu	2	10%
Koolipraktika kaudu	2	10%
Perekonnaliikme kaudu	1	5%
Kokku	21	100%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Enim leiti töökoht tööportaali kuulutuse kaudu, antud uuringu puhul oli valinud selle viisi vastuseks 11 isikut, mis on üle poole kõigest vastusevariantidest. Tuleb tähele panna, et antud küsimusele oli vastajatel võimalik märkida mitu vastusevarianti. Kaks sobilikku vastusesvarianti märkisid 3 vastajat.

Lisas 6 on väljatoodud tulemused, mis on leitud peale mitte erialasele tööle asunud vastajate vastuste eemaldamist. Tulemus jääb sarnaseks kogu valimi vastusega, mis on välja toodud tabelis 5. Lisas 6 on näha, et täpselt pooled ehk 50% vastanutest leidsid töökoha läbi tööportaali kuulutuse, vaid kaks vastanut on leidnud töökoha koolipraktika kaudu. Analüüsid ainult neid vastajaid, kes asusid esmakordselt peale ülikooli lõpetamist erialasele töökohale, selgub, et mitte ükski ei leidnud töökohta läbi koolipraktika (lisa 6). Endiselt leiti kõige enam töökoht tööportaali kuulutuse kaudu, mis märgiti vastuseks neljal korral 9st.

Antud uuringu tulemustest saab järeldada, et olenemata sellest, kas asutakse erialasele töökohale või mitte, leitakse töökoht kõige enam tööportaali kuulutuse kaudu. Samuti on märkimisväärne asjaolu, et tänu koolipraktikale leiavad endale töökoha vaid vähesed. Positiivne on, et kõik lõpetanud on endale töökoha leidnud ning seda mõistliku aja jooksul nagu järgnevalt väljatoodud tabeli 6 põhjal saab väita.

Tabel 6. TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanutel töökoha leidmisele kulunud aeg

Töökoha leidmise aeg	Vastanute arv	Vastanute osakaal
1 kuu	8	44,5%
2-3 kuud	6	33,3%
4-6 kuud	4	22,2%
Kokku	18	100,0%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Pea pooled vastanutest leidsid endale töökoha 1 kuuga. 33% leidsid endale töökoha 2-3 kuuga ning alla veerandi vastanutest leidsid töökoha poole aasta jooksul. Lisas 6 on väljatoodud tulemused, mis on leitud peale mitte erialasele tööle asunud vastajate vastuste eemaldamist ning tulemused on sarnased. 77% vastanutest (10) leidsid erialase töökoha kolme kuu jooksul. Üliõpilastest, kes asusid erialasele töökohale esmakordselt alles peale lõpetamist, leidsid 75% töökoha esimese kolme kuuga (lisa 6).

Töökoha leidmisega vastanutel probleeme ei ole tekkinud, kuid erialasele tööle ei ole kõik suundunud. Uuritakse, kuhu on TalTechi Ärinduse õppekava majandusarvestuse suuna lõpetanud praeguseks tööle asunud. Tavaliselt asutakse tööle raamatupidamis- või audiitorteenust pakkuvasse ettevõttesse, kuna neis ettevõtetes läbitakse kõige enam praktikat ning neis on uute töökohtade arv suurem. Tabelis 7 on antud ülevaade ettevõtetest, kus uuringu küsimustikule vastanud hetkel töötavad.

Tabel 7. TalTechi Ärinduse õppekava majandusarvestuse suuna lõpetanute praegune töökoht

Töökoht	Vastanute arv
Suurettevõtte raamatupidamisosakond	5
Raamatupidamisteenust ostutav ettevõtte	3
Auditiorteenust pakkuv ettevõtte	2
Ettevõtte ainus raamatupidaja	1
Suurettevõtte finantsosakond, aga mitte raamatupidamisosakond	1
FinTech	1
Plastitööstus	1
Tootmisettevõtte	1
Suurettevõtte juhtimisosakond	1
Uus Maa kinnisvarabüroo	1
Ei tööta	1
Kokku	18

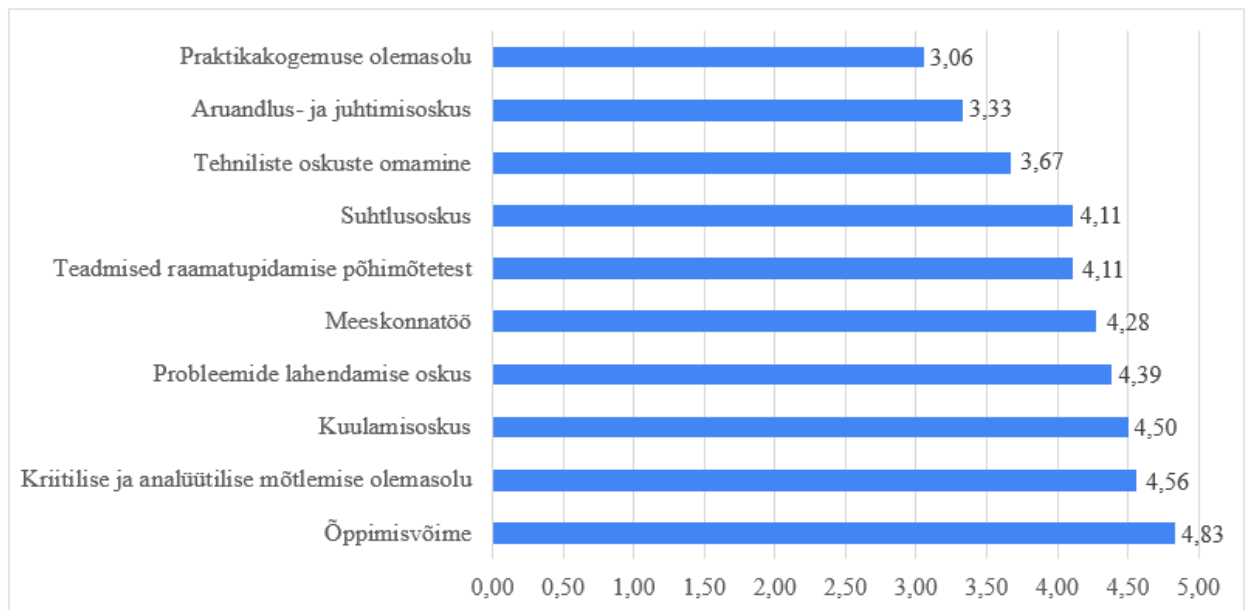
Allikas: Autori uuringu tulemused

Kõigist vastanutest ainult üks ei tööta hetkel. Vastanutest 13 töötavad erialasel tööil ning konkreetselt raamatupidamises või auditi valdkonnas töötab ootuslikult 61% vastanutest (11). Tabelist 3 selgus, et 28% lõpetanutest (5) ei asunud erialasele tööle ja tabelist 7 on võimalik näha, et neist ainult üks ei tööta hetkel. Erialasel töökohal tegutsevad isikud töötavad raamatupidaja, palgaarvestaja, vanem raamatupidaja, seire analüütiku, audiitori või finantskontrolleri ametikohal.

2.2.2. Oskuste ja teadmiste tase

Alapeatükis 1.2. sai välja toodud tööandjate ootused tööturule sisenejatelt. Küsimustikus paluti vastajatel 5-palli skaalal hinnata samade omaduste ja oskuste tähtsust töökoha leidmisel. Hindamisskaalal „1“ vastas tähendusele ebaoluline ja „5“ oluline. Küsimustikule saadud vastused ja nende aritmeetilised keskmised on välja toodud lisas 7. Järgnev joonis (vt Joonis 2) illustreerib antud tulemusi. Kõige tähtsamaks peeti õppimisvõimet, mille artimeetiline keskmine tuli 4,83. Üllatuslikult kõige vähem tähtsaks peeti praktikakogemuse olemasolu, mille keskmiseks tuli 3,06. Majandusarvestuse suuna lõpetanud hindavad teadmisi raamatupidamise põhimõtetest keskmiselt 4,11 punktiga.

Samas alapeatükis 1.2. tuli välja, et lisaks raamatupidamislিকে teadmistele hindavad tööandjad kõrgelt meeskonnatööd ja suhtlusoskust. Vastanud hindavad antud oskuste tähtsust töö leidmisel keskmiselt hindegaga 4,28 ja 4,11, mis on 5-palli skaalal kõrge tulemus. Keskmine tulemus alla 4 palli tuli vaid kolmel oskusel/omadusel 10st, seega võib väita, et eelnevalt leitud tööandjate ootused vastavad tööturule sisenejate arvamusega.

Joonis 2. Vastanute hinnang omaduste ja oskuste tähtsusele töökoha leidmisel
Allikas: Autori koostatud lisa 7 andmete baasil.

Vastanud on hinnanud kriitilise ja analüütilise mõtlemise olemasolu tähtsust kõrgelt 4,56 punktiga. Võrreldes antud tulemusi TalTechi Ärinduse õppekava majandusarvestuse suuna õppeainete õpiväljunditega, siis antud oskust arendavad kõige suurem hulk õppeained. Sellest saab järeldada, et antud õppekava õppeained toetavad üliõpilastel tööturule sisenemist ning tööl hakkamasaamist. Õppimisvõimet hinnatakse kõige kõrgemalt, kuid õpiväljundite analüüsist tuli välja, et ainult kaks õppeainet katavad seda oskust. Samas see on vaieldav, kuna õppeainete analüüs põhineb konkreetselt ainult õpiväljundis väljatoodule, kuid teoreetiliselt kõik õppeained arendavad õppimisvõimet. Õppeained ongi õppimiseks ning neid läbides arenetakse ja õpitakse uusi oskusi. See eeldab õppimisvõimet ja samuti täiendab seda iga uue lisandunud teadmise omandamine.

Uuringu raames sooviti teada saada, millistest oskustest ja omadustest tuntakse töökohal puudust. Antud tulemused on välja toodud tabelis 8. Tuleb tähele panna, et antud küsimusele oli vastajatel võimalik märkida mitu vastusevarianti. Kaks sobilikku vastusevarianti märkisid 5 vastajat ja kolm sobilikku vastusevarianti 1 vastaja. Positiivne on, et 5 vastajat 18st ei tunne puudujääke oskustes ega teadmistes. Tööandjate poolt kõrgelt hinnatud suhtlusoskusest tunneb puudust ainult üks vastaja.

Tabel 8. TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanute oskuste ja teadmiste puudujäägid töökohal

Oskused ja teadmised	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Praktilisest kogemusest	9	36%
Raamatupidamislikest teadmistest	7	28%
Ei tunne puudust teadmistest ja oskustest	5	20%
Tehnoloogilistest oskustest	3	12%
Suhtlusoskusest	1	4%
Kokku	25	100%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkimisväärne on, et tööle saamiseks hinnati praktilise kogemuse olemasolu kõige madalamalt, kuid antud tulemustest tuleb välja, et töökohal tuntakse enim puudust just praktilisest kogemusest. Alapeatükis 1.2. tuli välja, et tööandjad hindavad praktilisi oskusi, kuid samas soovitakse, et tööle siseneja oleks õppimisvõimeline ning tööandjad on valmis selleks, et arenetakse töö juures. Antud tulemust võib tõlgendada nii, et ülikooli lõpetanu leidis töökoha olenemata vähesest praktilisest kogemusest, kuid tööl puudub korralik mentorlus ning lõpetanul on raskusi tööülesannetega toimetulekuga. Teisalt võis tööleasuja oma oskusi ülehinnata vähesel kogemuse tõttu ning tajub nüüd reaalsel töökohal puudujääki. Raamatupidamislikest teadmistest tunneb puudust 28% vastajatest, mis on küllaltki kõrge tulemus antud vastuste seas ning paneb kahtlema, kas hetkel majandusarvestust käsitlevaid aineid on piisavalt või tuleks nende sisu täiustada.

Lisas 8 on välja toodud tulemused, mis on leitud peale mitte erialasele tööle asunud vastajate vastuste eemaldamist. Tulemus jääb sarnaseks kogu valimi vastusega, mis on välja toodud tabelis 8. Võrdselt tuntakse puudust praktilisest kogemusest ning raamatupidamislikest teadmistest, mis moodustavad 73,6% kõigist tulemustest.

Uurides vilistlaste rahulolu oma praeguse töökohaga, siis olenemata sellest, et tuntakse mõningates kohtades puudust, kavatsevad 72% vastanutest oma töökohale edasi jääda (lisa 8). Lõpetanutest 5 inimest, kellest üks hetkel ei tööta, ei plaani jääda oma praegusele töökohale. Vaadeldes erialasel töökohal töötavaid vilistlasi, keda vastanutest oli kokku 13, neist 69% kavatsevad jääda edasi oma töökohale, kuid neljal inimesel on plaanis vahetada töökohta. Vastanutest avaldasid mõned põhjuse, mistõttu soovitakse töökohta vahetada. Lisas 8 väljatoodud tagasisides on välja toodud nii soovi eriala vahetada kui alustada ise ettevõtja karjääri teenusepakkujana. Mainitakse nii ebakindlust ja kogemuse puudumist kui ka uute ja paremate arenguvõimaluste leidmise soovi.

Tasub märkida, et TalTechi lõpetanud on hästi hakkamasaavad, sihikindlad ja iseseisvad, kuna ei ole kerge tööturule siseneda ning seejärel pärast vähest aega olla juba valmis töökohta vahetama.

2.2.3. Rahulolu eriala valikuga

Järgnevas alapeatükis analüüsitakse, kuidas ollakse rahul tehtud eriala valikuga ning millised on vilistlaste soovitusel õppekava parendamiseks. Eriala valikuga rahulolu aritmeetiliseks keskmiseks tuli 3,78 (lisa 9). Vaadeldes keskmisi tulemusi vastavalt lõpetatud õppekavadele, siis TABB02/17 lõpetanute rahulolu tehtud eriala valikuga oli madalam kui TABB02/19 lõpetanutel. TABB02/17 rahulolu artimeetiliseks keskmiseks tuli 3,63 ning TABB02/19 lõpetanute puhul 3,90 (lisa 9). Järjekordne viide sellele, et õppekava uuendamisel on tegutsetud õieti ning parendused on õiges suunas märgatavad. Kuigi arvestades seda, et Ärinduse õppekava majandusarvestuse suunda valitakse võrreldes ülejäänud võimaliku nelja suuna vahel palju vähem, siis eeldaks, et antud rahulolu tulemus on kõrgem. Tabelis 9 uuritakse lähemalt, mistõttu on antud tulemus niivõrd madal. Tuleb tähele panna, et antud küsimusele oli vastajatel võimalik märkida mitu vastusevarianti ning seetõttu märkis üks vastaja kaks sobilikku vastusevarianti. Pea pooled vastanutest on tehtud eriala valikuga väga rahul. Õppetase ei vastanud 4 vastaja ootustele 18st ning üks vastanutest märgib, et õppekavas tunti puudust suuremast keskendumisest majandusarvestusele.

Tabel 9. TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanute rahulolu tehtud eriala valikuga

Rahulolu tehtud eriala valikuga	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Tehtud eriala valikuga väga rahul	8	42%
Õppetase ei vastanud ootustele	4	21%
Erialase töö leidmisega oli raskusi	3	16%
Õpingute ajal huvid muutusid	3	16%
Õppeained olid pigem üldised, tundsin puudust keskendumisest rohkem majandusarvestusele	1	5%
Kokku	19	100%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Lisas 9 on väljatoodud tulemused, mis on leitud peale mitte erialasele tööle asunud vastajate vastuste eemaldamist. Tulemus jääb sarnaseks kogu valimi vastusega, mis on välja toodud tabelis 9. Tehtud eriala valikuga on rahul pooled, kuid õppetase ei vastanud 3 lõpetanu ootustele. Vilistlaste seas, kes ei asunud erialasele tööle peale lõpetamist oli nii eriala valikuga rahulolevaid,

kui ka õppetasega mitte rahulolevaid. Ühel vastanul oli raskusi erialase töö leidmisega ning ühel vastanul muutusid huvid õpingute ajal (lisa 9).

Lausa 11 kommentaari esitati asjaolude kohta, mis on neid enim ülikooliõpingutest kaasa aidanud töökohal toimetulemisele (lisa 9). Välja toodi praktikat, andmetöötlust, *Exceli* oskust, maksundust ja raamatupidamislikke teadmisi. Kiideti õppejõudude poolt koostatud õppematerjale, millest on hiljem saadud vajalikku infot otsida ja õpitud meelde tuletada. Õpingute ajal arendatud meeskonnatöö, analüüsi oskus, järjepidevus ja probleemide lahendamise oskus on toetanud vilistlastel tööl hakkamasaamist. Välja tuuakse ka uue õppekava versiooni lisandunud aine äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid kasulikkus, mis kinnitab, et õppekavas on tehtud õige muudatus.

Vastanutest koguni 7 isikut avaldasid soovitusi õppekava parendamiseks (lisa 9). Vilistlased, kes on hiljuti antud õppekava suuna läbinud ning sisenenud tööturule on autori arvates sobivaimad ettepanekute tegijateks ning kitsaskohtade väljatoojateks. Mitmel korral toodi välja, et õppekava võiks olla sisult praktilisem. Võiks suurendada praktika osakaalu, et luua lõpetajale lisandväärtust ning soodustada tööturule sisenemist. Paaril korral tuuakse välja, et erialased õppeained võiksid alata varem ja soovitati lisada rohkem Raamatupidamise Toimkonna juhendite käsitlemist. Lisaks leitakse, et erialaseid aineid võiks rohkem olla ning tuleks suurendada ka tarkvaraga seotud teadmiste omandamisvõimalusi.

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Võib väita, et majandusarvestusele spetsialiseerunud lõpetanud on teinud endale õige erialase valiku ning õpingud toetavad tööle asumist, kuna 72% juba töötasid või asusid peale õpingute lõpetamist erialasele töökohale tööle. Uuringus osalesid nii TABB02/17 kui TABB02/19 õppekavade vilistlased ning õppekava versiooni uuendamisel on tehtud õigeid otsuseid, kuna uuema versiooni puhul asusid erialasele tööle rohkem lõpetanuid kui eelmise õppekava versiooni korral.

Üllatuslik on, et koolipraktika kaudu leidsid endale töökoha ainult kaks lõpetanut. Kõige enam leiti töökoht endale tööportaali kuulutuse kaudu ning olenemata töökoha leidmise allikast, ei võtnud töökoha leidmine aega kauem kui 6 kuud. Enamasti leiti töökoht endale juba esimese

kolme kuu jooksul. 18st vastanust 13 töötavad erialasel töökohal ehk pea kolmveerand majandusarvestuse suuna valiku teinud vilistlastest on jäänud kindlaks enda erialasele otsusele. Neist 11 töötavad kas raamatupidamises või audiitoralal. Arvatakse, et enamasti läbitakse koolipraktika raamatupidamis- või audiitorteenust pakkuvast ettevõttes, mis suurendab tõenäosust antud ettevõttes jätkata tööd. Kuna antud uuringu tulemustest tuli välja, et koolipraktika kaudu asusid tööle vaid väga vähesed, on alust arvata, et praktika on läbitud teist sorti ettevõttes või on alles peale lõpetamist asunud samale alale tööle.

Kõrvutades tööandjate ootused tööturule sisenejatelt ja vilistlaste arvamuse antud ootuste tähtsusele tööturule sisenemisel, siis on hetkel nii tööandjad kui töövõtjad samade väärtushinnangutega. Töö esimeses peatükis tuli välja, et tööandjad hindavad väga suhtlusoskust ja meeskonnatööd ning vastanud hindasid antud oskusi ja omadusi 5-palli skaalal keskmiselt üle nelja. Samuti on positiivne, et õppekavas olevad õppeained toetavad vilistlaste poolt tööturule sisenemiseks kõrgelt hinnatud oskusi ja omadusi. Üheks neist oli kriitilise ja analüütilise mõtlemise olemasolu.

Vastanud tunnevad oma praegusel töökohal enim puudust praktilisest kogemusest ja raamatupidamislikest teadmistest. Samuti toodi antud väited välja õppekava parendust puudutava küsimuse juures. Ülikool võiks kaaluda järgmise õppekava versiooni korral suurendada majandusarvestust puudutavate ainete hulka ning pikendada praktika pikkust. Vastajate seas on vilistlasi, kes ei ole lõpetanud kõige uuemat õppekava versiooni ning siinkohal tasub välja tuua, et uuema õppekava versiooni puhul on õppesuuna spetsialiseerumise valik juba toodud ettepoole. Seeläbi saab majandusarvestust puudutavate ainetega õpingute varasemas staadiumis kokku puutuda. Suurendamiseks praktilisust, võiks koolipraktika jagada kaheks nii, et peale esimesi majandusarvestust puudutavaid aineid tuleks läbida esimene koolipraktika ning peale järgmise kogumi erialaste ainete läbimist võiks toimuda teine koolipraktika. See laiendaks silmaringi ja annaks üliõpilastele suurema praktilise kogemuse ja valmistaks neid erialaselt rohkem ette. Kuna ühe aine osakaalu suurendamine toimub õppekavas teise aine arvelt, siis üks võimalus oleks esimene praktika lisada vabaainete hulka.

Autori arvates on õppekava parenduses veel arenguruumi, kuna vaid pooled olid teinud eriala valikuga väga rahul. Tasub mõelda majandusarvestuse mooduli laiendamisele, et antud suuna valinud lõpetanutest saaksid veel paremad ja rahulolevamad oma ala spetsialistid, kes saavad töökohal edukalt hakkama ja loovad ettevõttele lisandväärtust.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, kuidas rakenduvad tööturul TalTechi bakalaureuseõppe majanduarvestuse suuna lõpetanud. Anti ülevaade raamatupidaja rollist, tööandjate ootustest tööturule sisenejatelt ning võrreldi kahe viimase Ärinduse õppekava majandusarvestuse peaeriala õppeaineid. Analüüsi viilistlaste seas läbi viidud uuringu tulemusi, et saada tagasisidet ülikooli poolt pakutava hariduse kohta ning selgitati välja, milline on hetkeolukord tööturul.

Raamatupidajad täiendavad end pidevalt ning hoiavad end kursis kehtivate seaduste ja standarditega. Raamatupidajad tegelevad nii finants-, maksu-, kui ka kulu- ja eelarvestamisega. Nad tagavad ettevõtte finantstulemuste õigsuse ja toetavad juhte tähtsate otsuste tegemises. Lisaks heale analüüsivõimele ja kõrgele rutiinitaluvusele ollakse head suhtlemises ja koostöö tegemises. Osaletakse nii nõustamises kui ka uute tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamises.

Tööandjate ootuste uuringust selgus, et eelistatakse üldoskusi tehnilistele oskustele ning tuntakse huvi heade suhtlusoskustega lõpetajate vastu. Ka vilistlased hindasid suhtlusoskuse vajalikkust töökoha leidmisel 5-palli skaalal kõrgelt keskmise tulemusega 4,11. Tööandjad tunnevad, et lõpetajatel ei ole piisavalt meeskonnatöö, enesejuhtimis- ja suhtlemisoskust, kuid seevastu leiti, et aruandlusoskus on tööle sisenejatel olemas. Nii tööandjad kui vilistlased peavad tähtsaks kriitilise ja analüütilise mõtlemise oskust ning seda arendavad ka Ärinduse õppekava õppeained enim. Vilistlaste seas läbi viidud uuringu tulemustest selgus, et ainult 1 vastaja tunneb töö juures puudust suhtlusoskusest. Kõige enam tuntakse puudust praktilisest kogemusest ja raamatupidamislikest teadmistest.

Vähendamaks tööandjate ootuste ja lõpetanute poolt pakutava vahelist lõhet tuleks raamatupidamise õpingute raames piisavalt arendada üldoskusi. Tulevikus tasuks mõelda ettevõtete ja ülikoolide omavahelise koostöö suurendamisele. Õppekavades muudatuste tegemisel võiks arvesse võtta lõputöös välja toodud tööandjate ootusi, et valmistada lõpetanuid paremini ette

tööturule sisenemiseks. Kindlasti tuleks arvesse võtta lõpetanute seas läbi viidud uuringu tulemusi ning nende poolt välja toodud kitsaskohti ja tehtud ettepanekuid.

Tööandjate ootuste uuringust selgus, et peale lõpetamist on lõpetajatel raskusi erialase töö leidmisega, kuna tööandjad eelistavad töökogemusega töötajaid. Samuti tuli välja, et tööotsijatest teisel kohal on raamatupidajad. Vastukaaluks selgus vilistlaste seas läbi viidud uuringu tulemustest, et enamustel ei ole tekkinud probleeme töö leidmisega. Saab väita, et TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanud paistavad tööturul silma teistest lõpetanutest ja saavad edukalt hakkama tööturule sisenemisega. Samuti toetab seda väidet töö leidmise aeg, milleks kulus lõpetanutel keskmiselt 1-3 kuud. Töö esimeses peatükis toodi välja, et peamiselt leitakse töökoht tööportaali kaudu ning seda väidet toetavad ka vilistlaste seas läbi viidud uuringu tulemused. Läbi koolipraktika leidsid endale erialase töökoha vaid kaks vilistlast.

TalTechi Ärinduse õppekava puhul valivad viiest võimalikust spetsialiseerumisest majandusarvestuse suuna vähesed üliõpilased. Samas võib väita, et otsus tehakse kindlakäeliselt, kuna läbiviidud uuringust selgus, et 72% vastanutest juba töötasid või asusid peale õpingute lõpetamist erialasele töökohale tööle. Õppekava versiooni uuendamisega on ülikool tegutsenud õieti ning see on erialasele tööle suundujate arvu suurendanud. On alust arvata, et õppekava valmistab erialaselt rohkem ette ning suurendab ka üliõpilastes huvi õpingute ja eriala vastu. Pea kolmveerand lõpetanutest plaanivad jääda edasi oma praegusele töökohale.

Eriala valikuga rahulolu aritmeetiliseks keskmiseks TABB02/17 lõpetatud õppekava korral tuli 3,63 ning TABB02/19 puhul 3,90. Pea pooled olid teinud eriala valikuga väga rahul, kuid 18st vastajast 4 tõid välja asjaolu, et õppetase ei vastanud ootustele. Soovitustena toodi välja, et õppekava võiks olla praktilisem ning erialaseid aineid võiks olla rohkem ja nendega tuleks alustada varem.

SUMMARY

ENGAGING TALTECH ACCOUNTING GRADUATES ON THE LABOUR MARKET

Timea Strauss

Time passes quickly and each generation is different from the previous one. Values and approaches change. Both employers and those entering the labour market must keep up with the time. Position does not expect only theoretical skills that go together with the job title, but also communication skills and team work are valued the same. Investigating the possibilities of entering the labour market and comparing employers' expectations to coping in reality allows to get the most up to date information about what is going on currently on the labour market.

Entering the labour market after graduating from university is a present topic. Accounting is thought to be a rather one-sided and unattractive, but actually it is much more. Examining people who are working in the same profession as yourself and analysing the results of the survey conducted as part of the thesis can give clearer vision for the future interns.

The aim of the Bachelor's thesis was to find out how the graduates of TalTech's bachelor's accounting program engage on the labour market. An overview of accountant's role, employers' expectations to the ones entering the labour market, and comparison of the subjects of the last two business curriculums were given. The results of a survey conducted among the graduates were analysed to get feedback about the education offered by the university and to find out the current situation on the labour market.

Accountants are constantly educating themselves and keep their knowledge up to date about current laws and standards. Accountants are involved in dealing with financials, taxes, cost accounting and budgeting. They ensure the correctness of the company's financial results and support leads in making important decisions. In addition to good analytical skills and high routine

tolerance they are good in communication and cooperation. They participate in both consulting and in development of new technological solutions.

From the survey about employers' expectations came out that soft skills are preferred over technical skills and there is an interest in graduates with good communication skills. Also graduates rated the importance of communication skills while finding a job on a 5-point scale with an average score of 4,11. Employers feel that the graduates do not have enough teamwork, self-management and communication skills, however they found that those entering the labour market have good reporting skills. Both employers and graduates find the skill of critical and analytical thinking important and the subjects in business curriculum develop it the most. The survey conducted among the graduates revealed that only one of the graduates feel lack in communication skills at work. Practical experience and accounting knowledge are the ones that graduates feel lack in the most.

In order to decrease the gap between employers' expectations and what graduates offer, soft skills should be developed within the studies. In the future companies and universities should consider increasing their co-operation. While making the changes to the curriculum the expectations of employers' brought out in the thesis should be taken into account to prepare the graduates for entering the labour market. Certainly the results of the survey conducted among the graduates should be taken into account together with the bottlenecks brought out and suggestions made by them.

The research about employers' expectations revealed that after graduation it is difficult for the graduates to find professional job because employers prefer employees with previous work experience. Also it came out that accountants are in second place among job seekers. From the results conducted among the graduates came out that most of the graduates have not faced any problems while seeking for a job. It can be said that TalTech accounting graduates stand out from other graduates in the labour market and are successful while entering the labour market. This statement is also supported by the time it took for the graduates to find a job, which was 1-3 months in average. In the first chapter of the thesis it was brought out that a job is mainly found through the job portal and this statement is supported by the results of the survey conducted among the graduates. Only two graduates found a job through school internship.

Only a few students choose accounting from five possible specialisations in TalTech's business curriculum. At the same time it can be said that the decision has been done with confidence because 72% of the respondents already worked or started working in a professional job after graduating. Changes done to the curriculum have been right and it has increased the number of graduates entering a professional job. There is a reason to believe that current curriculum prepares the students more professionally and increases the students' interest in studies and accounting profession. Almost three quarters of the graduates intend to stay at their current job.

The average of the satisfaction with the choice of curriculum was 3.63 for TABB02/17 and 3.90 for TABB02/19. Almost half of the respondents were very satisfied with the level of the curriculum but 4 out of 18 respondents pointed out the fact that the level of the studies did not meet their expectations. The recommendations were that the curriculum should be more practical and there could be more specialised subjects which also should start earlier in the studies.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Abel, J. R., Deitz, R., Su, Y. (2014). Are Recent College Graduates Finding Good Jobs? *Current Issues in Economics and Finance*, 20(1).
- Bianchi, E. C. (2013). The Bright Side of Bad Times: The Affective Advantages of Entering the Workforce in a Recession. *Administrative Science Quarterly*, 58(4), 587-623.
<https://doi.org/10.1177/0001839213509590>
- Cavanagh, J., Burston, M., Southcombe, A., Bartram, T. (2015). Contributing to a graduate-centred understanding of work readiness: An exploratory study of Australian undergraduate students' perceptions of their employability. *The International Journal of Management Education*, 13(3), 278-288.
<https://doi.org/10.1016/j.ijme.2015.07.002>
- Clarke, M. (2017). Rethinking graduate employability: the role of capital, individual attributes and context. *Studies in Higher Education*, 43(11), 1923-1937.
<https://doi.org/10.1080/03075079.2017.1294152>
- Collins, A. B. (2002). Gateway To The Real World, Industrial Training: Dilemmas and Problems. *Tourism Management*, 23(1), 93-96.
[https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(01\)00058-9](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(01)00058-9)
- Guthrie, J., Parker, L. D. (2016). Whither the accounting profession, accountants and accounting researchers? Commentary and projections. *Accounting Auditing & Accountability Journal*, 29(1).
<https://doi.org/10.1108/AAAJ-10-2015-2263>
- Kask, K. (2021). Arvestusala spetsialisti digitaalajastu rollid ja kompetentsid [Magistritöö, Eesti Maaülikool]. Eesti Maaülikooli Digitaalarhiiv.
<https://dspace.emu.ee/handle/10492/6498>
- Kirsipuu, J. (2015). Arvestusala ühilduvus avaliku huviga [Lõputöö, Sisekaitseakadeemia]. Sisekaitseakadeemia Digiriivul.
<https://digiriivul.sisekaitse.ee/handle/123456789/451>
- Koech, J., Bitok, J., Rutto, D., Koech, S., Okoth, J. O., Korir, B., Ngala, H. (2016). Factors influencing career choices among undergraduate students in public universities in Kenya: A case study of university of Eldoret. *International Journal of Contemporary Applied Sciences*, 3(2), 50-63.
- Krusell, S. (2015). *Muutuv majandus ja tööturg*. Statistikaamet.

- Low, M., Botes, V., Dela Rue, D., Allen, J. (2016). Accounting Employers' Expectations - The Ideal Accounting Graduates. *e-Journal of Business Education & Scholarship of Teaching*, 10(1), 36-57.
- Luts, S. (2016). Raamatupidajate ja firmajuhtide hinnangud raamatupidajate pädevusele. *Raamatupidamise Praktik*, 107, 12–14.
- Nikitina-Kalamäe, M., Gurvitsh N. (2016). The Role of Accountant in Estonian Enterprise: Survey of Students Opinion. *Advances in Economics, Business and Management Research*. <https://doi.org/10.2991/icaat-16.2016.37>
- O'Shea, S. C. (2017). Characteristics and Skills Necessary in Accountancy. *International Journal of Business and Management*, 13(1). <https://doi.org/10.5539/ijbm.v13n1p22>
- Osmani, M., Weerakkody, V., Hindi, N. M., Al-Esmail, R., Eldabi, T., Kapoor, K., Irani, Z. (2015). Identifying the trends and impact of graduate attributes on employability: a literature review. *Tertiary Education and Management*, 21, 367–379. <https://doi.org/10.1080/13583883.2015.1114139>
- Ottoson, E., Nikitina-Kalamäe, M., Gurvitš, N. (2016). The Role of Accountant in the Estonian Enterprise. *Central European Business Review*, 5, 47–56. <https://doi.org/10.18267/j.cebr.151>
- Prokofieva, M. (2013). Identifying the employment expectation performance gaps of early career accounting. RMIT Educators Conference, Australia.
- Raamatupidamise seadus. RT I, 05.05.2022, 27.
- SA Kutsekoda, (2022). *Vanemraamatupidaja tase 6 kutsestandard*. Kasutatud 19. aprill 2023: <https://www.kutsereregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/11023580>
- Saar, E., Unt, M., Helemäe, J., Oras, K., Täht, K. (2014). What is the role of education in the recruitment process? Employers' practices and experiences of graduates from tertiary educational institutions in Estonia. *Journal of Education and Work*, 27, 475–495. <https://doi.org/10.1080/13639080.2013.781268>
- Sarv, H.-L. (2021). Üliõpilaste töö leidmise võimalused ning seda takistavad tegurid Eesti Maaülikoolis ja Tartu Ülikoolis [Magistritöö, Eesti Maaülikool]. Eesti Maaülikooli Digitaalarhiiv. <https://dspace.emu.ee/handle/10492/6507>
- Siriwardane, H. P., Durden, C. H. (2014). The Communication Skills of Accountants: What we Know and the Gaps in our Knowledge. *Accounting Education*, 23(2), 119-134. <https://doi.org/10.1080/09639284.2013.847329>
- Sithole, S. T. M. (2017). Quality in Accounting Graduates: Employer Expectations of the Graduate Skills in the Bachelor of Accounting Degree. *European Scientific Journal*, 11(22), 165-180.

- Tetsov, L., Gurviš-Suits, N., Strouhal, J. (2021). Job Satisfaction of Estonian Professional Accountants. *International Advances in Economic Research*, 27, 79-81.
<https://doi.org/10.1007/s11294-021-09819-2>
- Yu, S., Churyk, N. T., Chang, A. (2013). Are Students Ready for Their Future Accounting Careers? Insights from Observed Perception Gaps among Employers, Interns, and Alumni. *Global Perspectives on Accounting Education*, 10, 1-15.

LISAD

Lisa 1. TalTechi Ärinduse õppekavad

Tallinna Tehnikaülikool (2017). *Ärinduse õppekava (TABB02/17)*. Kasutatud 28. märts 2023
https://mois.ttu.ee/uusois/!uus_ois2.ois_public.page?page=6A73FBCD9DCC49D8F413545260C3A231580B0BD31897B3EF&p_kava_vers_id=24D2CF50177883F8

Tallinna Tehnikaülikool (2019). *Ärinduse õppekava (TABB02/19)*. Kasutatud 28. märts 2023
<https://ois2.ttu.ee/uusois/kava/TABB02/19>

Lisa 2. TalTechi Ärinduse õppekava majandusarvestuse suuna õppeainete vastavus tööandjate ootustele

Õppeaine	Omandatavad oskused vastavalt õppeainetele		
	tehniliste oskuste omamine	teadmised raamatupidamise põhimõtetest	praktikakogemuse olemasolu
Andmetöötlus	x	–	–
Maksudus	–	x	–
Statistika	x	–	–
Äriõiguse alused	–	x	–
Finantsarvestuse alused	–	x	–
Rahanduse alused	–	x	–
Finantsarvestuse keskkursus I	–	x	–
Finantsarvestuse keskkursus II	–	x	–
Juhtimisarvestus	–	x	–
Äritarkvara ja arvestuse infosüsteemid	x	x	–
Tööpraktika	x	x	x

Allikas: Autori koostatud lisa 1 toodud andmete alusel

Õppeaine	Omandatavad oskused vastavalt õppeainetele			
	suhtlusoskus	meeskonnatöö	õppimisvõime	kuulamisoskus
Ärisuhtlus inglise keeles	x	–	–	x
Makroökonomika I	x	x	–	–
Keskkonna ja säästva arengu ökonomika	–	–	x	–
Ettevõtluse alused	x	x	–	–
Juhtimine	x	–	–	–
Tööpraktika	x	x	x	x

Allikas: Autori koostatud lisa 1 toodud andmete alusel

Lisa 2. järg

Õppeaine	Omandatavad oskused vastavalt õppeainetele		
	aruandlus- ja juhtimisoskus	kriitilise ja analüütilise mõtlemise olemasolu	probleemide lahendamise oskus
Rahvusvaheline äritegevus	–	x	–
Ärieetika	–	x	x
Rahvusvaheline äri ja eetika	–	x	–
Ergonoomika ja tervis	–	x	–
Töökeskkond ja ergonoomika	–	x	–
Majandusmatemaatika	–	x	–
Raha, finantsinstitutsioonid ja turud	–	x	–
Statistika	x	x	–
Mikroökonomika I	–	x	–
Makroökonomika I	–	x	–
Keskkonna ja säästva arengu ökonomika	–	x	–
Lepingu- ja ühinguõigus	–	x	–
Äriõiguse alused	x	x	x
Rahanduse alused	–	x	–
Ettevõtluse alused	x	x	–
Ärilogistika ja varude juhtimine	x	x	–
Turundus	x	–	–
Juhtimine	x	x	–
Juhtimine ja eestvedamine	x	x	–
Äriuringute alused	–	x	–
Finantsarvestuse keskkursus I	x	–	–
Finantsarvestuse keskkursus II	x	–	–
Juhtimisarvestus	x	x	x
Kuluarvestus	x	x	–
Ärianalüütika alused	–	x	x
Tööpraktika	x	x	x

Allikas: Autori koostatud lisa 1 toodud andmete alusel

Lisa 3. TalTech lõputöö küsimustik

Tere!

Olen vaid lõputöö kaugusel TalTechi äranduse õppekava majandusarvestuse suuna lõpetamisest ja paluksin Teie abi!

Lõputöö teemaks on: TalTechi majandusarvestuse suuna lõpetanute rakendamine tööturul.

Vastajate valimis on viimastel aastatel sama eriala ja suuna vilistlased. Soov on teada saada, kuhu on vilistlased edasi tööle suundunud, kuidas on töökoht leitud ning kirjeldada sealset hakkamasaamist.

Vastamine võtab aega umbes 5 minutit ning enamuses on tegu valikvastustega küsimustega. Kõikide vastajate anonüümsus on tagatud.

Ette tänades!

Timea

1. Vanus (aastates) (kohustuslik)

- kuni 25
- 26-30
- 31-35
- 36-40
- üle 40

2. Alustatud õppekava (kohustuslik)

- TABB02/17
- TABB02/19
- Muu:

3. Lõpetatud õppekava (kohustuslik)

- TABB02/17
- TABB02/19

4. Kui rahul olete tehtud eriala valikuga? (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ei ole rahul – Väga rahul)

5. Milles seisneb Teie rahulolematus tehtud eriala valikuga? (vali kõik sobilikud) (kohustuslik)

- Ei teadnud, mida antud eriala endast kujutab
- Õpingute ajal huvid muutusid
- Õppetase ei vastanud ootustele
- Erialase töö leidmisega oli raskusi
- Olen tehtud eriala valikuga väga rahul
- Muu:

6. Kas Te asusite peale lõpetamist erialasele tööle? (kohustuslik)

- Jah
- Jah, töötasin juba erialasel tööl
- Ei, jätkasin õpinguid
- Ei, läksin teisele erialale tööle
- Muu:

7. Mis aastal Te asusite tööle? (kohustuslik)

....

8. Kuidas Te leidsite oma töökoha? (vali kõik sobilikud) (kohustuslik)

- Sotsiaalmeedia kuulutuse kaudu
- Tööportaali kuulutuse kaudu
- Tutvuste kaudu
- Koolipraktika kaudu
- Muu:

9. Kaua võttis töökoha leidmine aega? (kohustuslik)

- 1 kuu
- 2-3 kuud
- 4-6 kuud
- 7-12 kuud

- Üle 1 aasta

Kui tähtsaks hindate järgnevaid omadusi/oskusi töökoha leidmisel?

10. Tehniliste oskuste omamine (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

11. Teadmised raamatupidamise põhimõtetest (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

12. Suhtlusoskus (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

13. Meeskonnatöö (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

14. Aruandlus- ja juhtimisoskus (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

15. Kriitilise ja analüütilise mõtlemise olemasolu (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

16. Probleemide lahendamise oskus (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

17. Õppimisvõime (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

18. Kuulamisoskus (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

19. Praktikakogemuse olemasolu (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ebaoluline – Oluline)

20. Kas Te töötate praegu? (kohustuslik)

- Jah
- Ei

21. Teie rahulolu praeguse töökohaga (kohustuslik)

Skaala 1-5 (Ei ole rahul – Vaga rahul)

22. Mis laadi ettevõttes Te töötate praegu? (kohustuslik)

- Raamatupidamisteenust ostutavas ettevõttes
- Audiitorteenust pakkuvas ettevõttes
- Suurettevõtte raamatupidamisosakonnas
- Olen ettevõttes ainus raamatupidaja
- Muu:

23. Teie ametikoha nimetus (vabatahtlik)

....

24. Millistest oskustest ja teadmistest tunnete tööl puudust? (vali kõik sobilikud) (kohustuslik)

- Raamatupidamislikest teadmistest
- Suhtlusoskusest
- Meeskonnatöö oskusest
- Tehnoloogilistest oskustest
- Praktilisest kogemusest
- Ei tunne puudust teadmistest ja oskustest
- Muu:

25. Kas kavatsete antud töökohale jääda? (kohustuslik)

- Jah
- Ei

26. Juhul, kui vastasite eelmisele küsimusele "Ei", siis miks Te soovite töökohta vahetada? (vali kõik sobilikud) (vabatahtlik)

Lisa 3. järg

- Uus töökoht on materiaalselt kasulikum
- Uus töökoht on rohkemate arenguvõimalustega
- Praeguses töökohas on koormus liiga suur
- Praegune töökoht ei ole huvipakkuv
- Praegusel töökohal on teadmiste puudujäägi tõttu raskusi
- Soovin teisel erialal töötada
- Muu:

27. Mis on enim ülikooliõpingutest kaasa aidanud töökohal toimetulemisele? (vabatahtlik)

....

28. Soovitused õppekava parendamiseks (vabatahtlik)

....

Lisa 4. Valimi tutvustus

Vanus (aastates)	Vastanute arv	Vastanute osakaal
kuni 25	17	94%
26-30	1	6%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Lisa 5. Uuringus osalenute tööle asumine

Tööle asumise aeg	Vastanute arv	Vastanute osakaal
2018	2	11%
2019	1	6%
2020	1	6%
2021	6	33%
2022	7	38%
Kolmanda õppeaasta alguses	1	6%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Tööle asumise aeg	Vastanute arv	Vastanute osakaal
2018	1	7,7%
2019	1	7,7%
2020	–	0,0%
2021	4	30,8%
2022	7	53,8%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Analüüsitud on ainult vastajaid, kes asusid tööle esmakordselt peale lõpetamist

Rahulolematus tehtud eriala valikuga	Vastanute arv	Vastanute osakaal
Tehtud eriala valikuga väga rahul	1	20%
Õppetase ei vastanud ootustele	1	20%
Erialase töö leidmisega oli raskusi	1	20%
Õpingute ajal huvid muutusid	1	20%
Õppeained olid pigem üldised, tundsin puudust keskendumist rohkem majandusarvestusele	1	20%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Analüüsitud on ainult vastajaid, kes ei asunud erialasele tööle peale lõpetamist

Lisa 6. Uuringus osalenute töökoha leidmise viisid

Töökoha leidmise viis	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Tööportaali kuulutuse kaudu	8	50,00%
Tutvuste kaudu	5	18,75%
Sotsiaalmeedia kuulutuse kaudu	2	12,50%
Koolipraktika kaudu	2	12,50%
Perekonnaliikme kaudu	1	6,25%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Eemaldatud vastajad, kes ei asunud erialasele tööle peale lõpetamist

Töökoha leidmise viis	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Tööportaali kuulutuse kaudu	4	44,5%
Tutvuste kaudu	2	22,2%
Sotsiaalmeedia kuulutuse kaudu	2	22,2%
Perekonnaliikme kaudu	1	11,1%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Analüüsitud on ainult vastajaid, kes asusid esmakordselt peale lõpetamist erialasele töökohale

Töökoha leidmise aeg	Vastanute arv	Vastanute osakaal
1 kuu	5	38,5%
2-3 kuud	5	38,5%
4-6 kuud	3	23,0%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Eemaldatud vastajad, kes ei asunud erialasele tööle peale lõpetamist

Töökoha leidmise aeg	Vastanute arv	Vastanute osakaal
1 kuu	3	37,5%
2-3 kuud	3	37,5%
4-6 kuud	2	25,0%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Analüüsitud on ainult vastajaid, kes asusid esmakordselt peale lõpetamist erialasele töökohale

Lisa 7. Uuringus osalenute hinnang tööandjate ootustele töökoha leidmisel

Hinnatavad omadused ja oskused	Vastanute arv					Hinnangute keskväärts
	Ebaoluline (1)	Pigem ei ole oluline (2)	Nii ja naa (3)	Pigem on oluline (4)	Oluline (5)	
Tehniliste oskuste omamine	1	2	5	4	6	3,67
Teadmised raamatupidamise põhimõtetest	0	0	6	4	8	4,11
Suhtlusoskus	0	0	6	4	8	4,11
Meeskonnatöö	0	0	4	5	9	4,28
Aruandlus- ja juhtimisoskus	0	4	8	2	4	3,33
Kriitilise ja analüütilise mõtlemise olemasolu	0	0	1	6	11	4,56
Probleemide lahendamise oskus	0	0	4	3	11	4,39
Õppimisvõime	0	0	1	1	16	4,83
Kuulamisoskus	0	0	2	5	11	4,50
Praktikakogemuse olemasolu	4	3	4	2	5	3,06

Allikas: Autori uuringu tulemused

Lisa 8. Uuringus osalenute praegune töökoht

Oskused ja teadmised	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Praktilisest kogemusest	7	36,8%
Raamatupidamislikest teadmistest	7	36,8%
Ei tunne puudust teadmistest ja oskustest	2	10,5%
Tehnoloogilistest oskustest	2	10,5%
Suhtlusoskusest	1	5,4%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Eemaldatud vastajad, kes ei tööta erialasel töö

Töökohale edasijäämine	Vastanute arv	Vastanute osakaal
Jah	13	72%
Ei	5	28%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Töökohale edasijäämine	Vastanute arv	Vastanute osakaal
Jah	9	69%
Ei	4	31%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Eemaldatud vastajad, kes ei tööta erialasel töö

Küsimuse 26. Juhul, kui vastasite eelmisele küsimusele "Ei", siis miks Te soovite töökohta vahetada? (vali kõik sobilikud) (vabatahtlik) vastused:

- Soovin töötada oma ettevõtte teenusepakkujana
- Uus töökoht on rohkemate arenguvõimalustega. Praegusel töökohal on teadmiste puudujäägi tõttu raskusi. Soovin enda ümber meeskonda, kellega koos õppida/areneeda, et oleks lihtsam üksi ettevõtetele raamatupidamist koostada. Hetkel tunnen ennast ebakindlana, kuna kogemus puudub. Ülikoolis ja praktikal ei saanud seda piisavalt.
- Soovin teisel erialal töötada
- Uus töökoht on rohkemate arenguvõimalustega. Praegune töökoht ei ole huvipakkuv. Soovin teisel erialal töötada
- Praeguses töökohas on koormus liiga suur

Lisa 9. Uuringus osalenute rahulolu tehtud eriala valikuga

Lõpetatud õppekava	Vastanute arv					Hinnangute keskväärtus
	Ei ole rahul (1)	Pigem ei ole rahul (2)	Nii ja naa (3)	Pigem on rahul (4)	Väga rahul (5)	
TABB02/17	0	0	4	3	1	3,63
TABB02/19	0	0	2	7	1	3,90
Kokku	0	0	6	10	2	3,78

Allikas: Autori uuringu tulemused

Rahulolu tehtud eriala valikuga	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Tehtud eriala valikuga väga rahul	7	50,0%
Õppetase ei vastanud ootustele	3	21,4%
Erialase töö leidmisega oli raskusi	2	14,3%
Õpingute ajal huvid muutusid	2	14,3%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Eemaldatud vastajad, kes ei asunud erialasele tööle peale lõpetamist

Rahulolu tehtud eriala valikuga	Valitud vastuseid	Vastuste osakaal
Tehtud eriala valikuga väga rahul	1	20%
Õppetase ei vastanud ootustele	1	20%
Erialase töö leidmisega oli raskusi	1	20%
Õpingute ajal huvid muutusid	1	20%
Õppeained olid pigem üldised, tundsin puudust keskendumist rohkem majandusarvestusele	1	20%

Allikas: Autori uuringu tulemused

Märkus: Analüüsitud on ainult vastajaid, kes ei asunud erialasele tööle peale lõpetamist

Küsimuse 27. Mis on enim ülikooliõpingutest kaasa aidanud töökohal toimetulemisele? (vabatahtlik) vastused:

1. Praktika
2. Andmetöötlus, maksundus
3. Raamatupidamislikud teadmised ja Exceli oskus
4. Õppeaine arvestuse infosüsteemide alused läbimine. Ilma selleta ei oleks osanud üksi hakkama saada töökohas. Väga kasulik ja praktiline.
5. Järjepidevus, probleemide lahendamine ja asjade tegemine õigel ajal
6. Üldised raamatupidamisalased teadmised, peamiselt just RTJ tundmine, kuigi praegusel töökohal on IFRSi tundmine ka vajalik
7. Analüüsimine
8. Meeskonnatöö, oskus erinevate inimestega arvestada ja nendele vastu tulla

Lisa 9. järg

9. Õpingud võimaldasid osa võtta Southwestern Advantage'i programmist, mis oli igas mõttes elumuutev.
10. Õppejõudude tehtud slaidid/materjalid, kust saab vajadusel õpitut meelde tuletada ja infot otsida.
11. Et meil oli väga palju erinevaid aineid, see aitas rohkem aru saada erinevatest nurkadest, kuidas kõik asjad töötavad

Küsimuse 28. Soovitused õppekava parendamiseks (vabatahtlik) vastused:

1. Võiks teha praktilisemaks
2. Rohkem erialast õpetamist ja tarkvara teadmisi
3. Rohkem praktilisust, kuna enamasti raamatupidajana soovitakse töökogemust vähemalt 1 aasta. Ülikooli lõpetajana on raske tööturule pääseda. Lihtsam on omandada kutseharidus raamatupidamise vallas, kui soovida sellel töökohal töötada. See on minu arvates suur miinus. Leian, et ülikooli õppekava lõpetanul on suurem silmaring, mis tuleb ettevõttele rohkem kasuks kui kutseõppuril (kitsama vaatega). Seega võiks turg soodustada nende tööle saamist. :) Kui oleks rohkem praktikat ka ülikoolis lisatud, siis see looks lisandväärtust ülikoolilõpetajale.
4. Varem alustada erialaste loengute ja teemadega. Ei valmista piisavalt ette erialase töö jaoks.
5. Hetkel küll ei tea mis teil seal õppekavas toimub, aga mina soovitaks just rohkem rõhku panna RTJi käsitlemisele (varasemalt vist peamiselt IFRSi rohkem käsitletud)
6. Rohkem praktikat. Erialased õppeained võiks alata varem.
7. Rohkem praktilisi ülesandeid

Lisa 10. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina Timea Strauss

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
TALTECHI MAJANDUSARVESTUSE SUUNA LÕPETANUTE RAKENDAMINE
TÖÖTURUL,

mille juhendaja on Monika Nikitina-Kalamäe,

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

11.05.2023 (kuupäev)

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtajaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. jq 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.